

7

12

30

38

VOORWOORD	3
BLADWIJZER	5
BLIK OP DE ARBEIDSMARKT	7
Stijn Baert aan het woord	
TRENDS IN KANTOORINRICHTING	12
TecnoSpace en Captif Office Architects	
TECHNOLOGIE & HR	17
Proximus	
UITDAGINGEN IN HR-BELEID	18
Panel honderduit over hr	
WELZIJN OP HET WERK	24
Carglass en Menken sparren met Mensura	
INNOVATIEF BEKEKEN	28
Textgain	
TEWERKSTELLING IN ANTWERPEN	30
Antwerps schepen Claude Marinower	
WELT	38
Altrad en bpost getuigen	
MODERN REKRUTEREN	42
Mourik kiest voor WhatsApp	

COLOFON

Dit is een uitgave van Voka – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland
zetel Antwerpen: Markgravenstraat 12, 2000 Antwerpen,
tel 03 232 22 19

e-mail: info.antwerpen@voka.be
zetel Waasland: Kleine Laan 28, 9100 Sint-Niklaas,
tel 03 776 34 64

e-mail: info.waasland@voka.be
website: www.voka.be/antwerpen-waasland

btw: BE 0406.696.056

Verantwoordelijke uitgever
Luc Luwel, Markgravenstraat 12, 2000 Antwerpen

Hoofdredactie
Katrijn De Lie

Teksten
Ruud Van De Locht, Jan Van de Poel, Katrijn Verreyken en Jean-Charles Verwaest

Fotografie
Vincent Callot, Koen Fasseur, Stephanie Fraikin,
Wim Kempenaers en Stefaan Van Hul

Opmaak
Stephanie Fraikin

Druk
Drukkerij VD, Temse

De redactionele inhoud van dit nummer werd afgesloten op 12 juni 2019.

Special hr & arbeidsmarkt

Bert Bleyenbergh, Sven Symons en Alexandre Stoop

'Een kantoor mag niet meer onpersoonlijk zijn'

Hoe kan een werkvloer ertoe bijdragen dat bedrijven talent kunnen aantrekken én behouden? En welke nieuwigheden op vlak van kantoorinrichting zijn er? Zaakvoerder Alexandre Stoop van TecnoSpace en Sven Symons en Bert Bleyenbergh van designbureau Captif Office Architects schijnen er hun licht over.

door Katrien Verreyken | fotografie Wim Kempnaers

Een kantoor (her)inrichten, hoe begint u daaraan? Daar gaat bij het designbureau Captif Office Architects een grondige werkplekstudie aan vooraf. 'We willen eerst en vooral weten hoe een werkdag er voor de werknemers van het bedrijf uitziet. Waar denken, werken en vergaderen ze? Wie krijgt een eigen kantoor en wie werkt in open space? Hoe werken de teams met elkaar samen? Welke eisen zijn in steen gebeiteld en wat is nice to have?', zegt Sven Symons. 'Aan de hand van interviews proberen we zoveel mogelijk medewerkers te betrekken. Hoe zien zij hun nieuwe werkplek? Wat is voor hen belangrijk? Hoe staan zij tegenover het afgeven van een eigen kantoor? Door die interviews planten we een zaadje in hun hoofd: denk eens na over je manier van werken.'

'Op basis daarvan wordt dan een programma van eisen opgesteld', gaat Bert Bleyenbergh verder. 'Dat resulteert in een vlekkenplan of macroplan. De vierkante meters moeten logisch opgevuld worden, de looplijnen moeten kloppen. In het microplan tekenen we de bureaus in de aanwezige ruimtes. Ten slotte heb je de look-and-feelfase, waarin we keuzes maken voor de afwerking. Ook daarbij proberen we medewerkers actief te betrekken. Zo vragen we hen bijvoorbeeld om in een gesloten moodboard op Pinterest ideetjes te posten. Die nemen we dan mee in het uiteindelijke ontwerp.'

'In grote bedrijven is het niet mogelijk om alle werknemers afzonderlijk te horen. Daarom werken we met werkgroepen', vertelt Sven. 'We merken dat dit een positieve vibe creëert en dat de uiteindelijke beslissingen zo breder gedragen zijn. De weerstand verdwijnt.'

EIGENHEID & KARAKTER

'Medewerkers moeten in het nieuwe kantoorontwerp vaak aan ruimte inboeten', weet Bert. 'Werkgevers willen hen daarom iets in de plaats geven. Daarom besteden ze in de nieuwe inrichting vaak veel aandacht aan de ontspanningsruimtes en de cafetaria. Die ruimtes moeten de eigenheid en het karakter van het bedrijf uitstralen. Een kantoor mag anno 2019 niet meer onpersoonlijk zijn.'

'Dat uit zich bijvoorbeeld ook in de gekozen materialen', vertelt Alexandre Stoop van TecnoSpace, de Wilrijkse aannemer voor kantoorinrichting die vaak samenwerkt met Captif Office

Architects. 'Er is een trend naar ruwe texturen zoals messing en steigerhout, organische vormen, vloeren in houtimitatie in plaats van cementtegels, een accentmuur in een knalkleur,... En vooral veel open ruimte met glaswanden en dergelijke om het licht optimaal binnen te brengen.'

OPEN SPACE OFFICE

Zo komen we naadloos bij het open space office terecht, dé norm in kantoorinrichting. De ene spreekt liefdevol van een landschapskantoor, de andere ziet het als een legbatterij waarin hij wordt afgeleid en in de gaten gehouden. Vast staat wel: het ouderwetse hokjeskantoor komt niet meer terug. 'Al merken we wel dat de meesten ook terugkomen van het extreme open space', vertelt Alexandre. 'Er worden meer en meer boxen, space bubbles en cellen aan toegevoegd, zodat mensen zich kunnen afzonderen voor focuswerk. Visueel en akoestisch is het moeilijk om rust te brengen in een grote kantooruimte en de akoestiek wordt alsmal belangrijker. Wij trachten daar bijvoorbeeld aan tegemoet te komen met dubbelglazige wanden, in combinatie met dito deuren met valdorpen.'

'Vaak hebben directieleden wél nog een gesloten, zij het doorzichtig kantoor. In een aantal bedrijven wordt dat ingezet als extra vergaderruimte als de directie er niet is', vult Bert aan.

AGILE WORKING

Als het allemaal wat te luid wordt op het hoofdkantoor, kunnen werknemers zich ook thuis terugtrekken of werken in satellietkantoren. 'Agile working of flexwerk is een nieuwe trend waarin meer en meer bedrijven meegaan', stelt Sven vast. 'In een traditioneel kantoor heeft elke medewerker een vaste werkplek. Maar 60 procent daarvan wordt op een gewone werkdag niet gebruikt. Bij agile working hebben medewerkers geen vaste werkplek meer en worden ze niet langer elke dag op kantoor verwacht.'

'Ook bij TecnoSpace werken we op basis van vertrouwen en resultaat. Als je je werknemers geen vrijheid gunt, zijn ze weg', zegt Alexandre.

TROTS OP WERKPLEK

Ook al vertoeven hun werknemers dan minder frequent op kantoor, daarom besteden bedrijven niet minder aandacht aan

de inrichting. 'Er wordt net erg geïnvesteerd in de inrichting van de hoofdzetel om zowel medewerkers als klanten te laten zien waarvoor men staat', merkt Sven op. 'Je moet mensen naar het kantoor lokken met een aantrekkelijke werkplek', vult Bert aan. 'Jongeren spiegelen zich aan het imago van het bedrijf. Ze willen trots zijn op hun werkplek. De inrichting moet overeenkomen met wat je als bedrijf wil uitstralen.' 'Wat bespaard wordt op vierkante meters, gaat naar een funky inrichting', weet Sven. 'Coworkingplekken zijn populair. Bedrijven voelen dat ze ook die richting uit moeten.'

ACTIVITY-BASED WORKING

Nog een trend is het activity-based working. Dat speelt in op het gevarieerd takenpakket van een kantoormedewerker, dat een mix van samenwerking en zelfstandig focuswerk vraagt. De ruimtes moeten toegespitst zijn op al die specifieke werkvormen. 'De tijd dat de cafetaria alleen tussen 12 en 13 uur werd gebruikt, is voorbij', weet Sven. 'Nu vind je daar een diverse mix in meubilair: je kan er met de laptop werken, informele vergaderingen met klanten houden, tweegesprekken voeren, even rechtstaand een cappuccino drinken,... Er wordt ook steeds meer geïnvesteerd in goede koffiemachines. Dat coffeeshopgevoel is belangrijk om jong talent te lokken. Jongeren komen graag weer op kantoor werken, maar op hun voorwaarden.'

'Wat bespaard wordt op vierkante meters, gaat naar een funky inrichting. Coworkingplekken zijn populair. Bedrijven voelen dat ze ook die richting uit moeten.'

In Denemarken is het al sinds 2015 verplicht: elke kantoorwerker moet beschikken over een bureau waaraan hij zowel zittend als staand kan werken. Is België ook al zover? 'Die zit-staplekkenscoren in elk geval heel goed', weet Sven. 'Als er budget genoeg is, krijgen alle medewerkers een flexibel verstelbaar bureau. De meesten wisselen gedurende de dag af tussen rechtstaan en zitten. Je kan dit nog aanmoedigen door bijvoorbeeld in een vergaderruimte de stoelen weg te laten en de tafel door een hoger exemplaar te vervangen. Of door een statafel in de cafetaria te plaatsen voor een rechtstaande koffiepaauze.'

FIETSEN EN DOUCHES

'Het is onze job om te achterhalen waar een bedrijf naartoe wil en wat het wil uitstralen naar de rest van de markt', vertelt Bert. 'In de toekomst zal er nog meer worden ingezet op Skypegesprekken en videoconferenties om vliegreizen te verminderen. Daar zullen vergaderruimtes nog meer op worden aangepast.'

'We merken ook dat meer en meer bedrijven zich vestigen nabij stations, zodat hun werknemers niet meer afhankelijk zijn van de auto om te komen werken', weet Alexandre.

'Veilige fietsenstallingen voor e-bikes en speedpedelecs, laadpunten voor elektrische auto's, douches: op die belangrijke items wordt het kantoor van de toekomst afgerekend', stelt Sven. 'Heel wat parkings in Brussel worden al omgevormd tot tuinen en fietsenstallingen. Er beweegt heel wat op gebied van office design. Door goed te luisteren naar de behoeften van de klant, kunnen wij een werkomgeving ontwerpen waar iedereen zich goed voelt.' ◀

> www.tecnospace.be

> www.captif.be

Van kunstplanten tot levende mossen

Ook de trend van groen op kantoor houdt stand. Het biofiele design zit volgens Sven Symons zelfs in de lift. 'Biofilie gaat ervan uit dat mensen instinctief op zoek gaan naar connectie met andere levende systemen. Uit onderzoek blijkt dat kantoorwerkers die uitzicht hebben op planten, productiever zijn en minder last hebben van stress', geeft hij aan. 'Zelfs kunstplanten of foto's van natuurlandschappen hebben een positief effect.'

Het gebouw van TecnoSpace is de perfecte illustratie van deze theorie. Boomstammen lijken zich een weg door het plafond te zoeken, boslandschappen sieren de wanden. 'De natuurfoto's zijn gedrukt op gerecycleerde PET en op akoestisch vilt: groen, duurzaam én geluidswerend', weet Alexandre Stoop. 'We hebben ook geluidsdempende wanden met daarop gestabiliseerde mossen die niet verder groeien. Je kan ook kiezen voor living walls, al kosten die wel wat in onderhoud. Tecnowood-wanden met gerecycleerde bamboeprofielen zijn ook in trek.'